

A főváros mostani anyagi helyzete, mely az alkotó munkát hátráltatja, júniusban kritikus dátumhoz érkezik el. Akkor jár le ugyanis a tavaly fölvetett ötvenmilliós függő kölcsön, a melyet most kellene majd egy összegben és készpénzben visszafizetni. A napok, hetek egyre telnek, már érkezett május közepe és még mindig teljes a bizonytalanság. Mindenféle verzió járja, a miben eligazodni nem lehet. Az egyik híradás a függő kölcsön meghosszabbításáról beszél. Az érdekelt bankintézet, mely a tavalyi hitelműveletet végezte, állítólag hajlandó a külföldi eredetűnek mondott függő kölcsön meghosszabbítására. Sőt hajlandó az ötvenmillió fölül *ujabb függő kölcsön* engedelmzésére is.

Bizonyosat a mendemondák közepette egyetlen ember mondhatna. *Bárczy István* dr. polgármester. Ő ugyanis a kölcsönügyek dolgát teljesen a saját hatáskörébe utalta. Ő érintkezik ismert közvetítő útján a hazai és a külföldi pénzpiaccal s maga a pénzügyi osztály is csak akkor fog majd a kölcsönről bizonyosat tudni, ha a polgármester ügynökei befejezték a tárgyalásokat. A következtetés tehát ma a kölcsön dolgában csupán jelek után indulhat. Ilyen például az a körülmény, hogy néhány hét előtt a házinyomda német, francia és angol nyelven kinyomatta a főváros 906—911-iki háztartásának kimutatását. Ez azoknak a fezőröknek és ügynököknek kell, a kik naponta elárasztják a polgármester és *Bódy Tivadar* dr. alpolgármester előszobáját. Ez a jel arra vall, hogy a főváros komoly kísérletet is tesz végre, hogy a külföldi tőkével közvetlen összeköttetésbe kerüljön. A módszer ugyan naív, de nem volt egészen eredménytelen. Kapott ugyanis a polgármester nemrég közvetlen *angol* ajánlatot is.

Ez mindenesetre örvendetes. Itt lenne végre az ideje, hogy a főváros ne legyen kiszolgáltatva budapesti és ál-külföldi bankok pénzkínálatának. Igazi külföldi pénzt ugyanis eddig még nem igen kapott Budapest. A mi külföldinek mondott hitelünk csak azért nevezte magát „franciának”, vagy „angolnak”, hogy ezen a címen *értékpapíradót* is fizetessenek a fővárossal a kamat- és árfolyamlevonás tetejébe. Ez a külön teher is fölment olykor csaknem fél százalékra.

Általában a pesti bankok minden lehető eszközt megragadnak, hogy a fővárost a körmük közül ki ne engedjék. Megtették például a két millió font sterlinges kölcsönnél, hogy — *árfolyamon alul* kínálták a külföldön, hogy az idegen tőkét így ijesszék el az „exotikus papiroktól”. Az említett kölcsön külföldi elhelyezésére fényes ajánlata volt a fővárosnak. A kölcsönért 90.5 árfolyamot kapott a főváros és a papirokat 95.25-el jegyezték. A bu-

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcik

389.6

Szerző

Cím *A főváros kölcsöne.*

Hely

Idő

1913

Forrás:

Budapesti hírlap.

Személy

Bp. 1913 4/10

(Idő) (Köt. v. füz.)

dapesti bankok megbizottai azonban már egy héttel a megjelenés előtt bianco kínáltatták a papírt 93.25-ön, a mi nem is tévesztette el a hatását.

Ennek a manipulációnak, a mely, mint látjuk, attól sem riad vissza, hogy Budapestnek, tehát közvetve az országnak a hitelképességét kedvezőtlen szintben tüntesse föl, az a célja, hogy minden belföldi hitelszükségletet a budapesti bankári haszonnal lehessen megterhelni. Ez az a mód, a mely a legutóbbi államkölcsön megkötésével immár az ezután kötető drága kölcsönökre prejudikál. A pénzváltás tette lehetővé, hogy a hitel csak nagy kamattal juthasson el a hitelkeresőhöz. S a kereslet, a mit mesterségesen világszerte fölfokoztak, oly nagy, hogy a kapzsi tőkének könnyű lesz vélegesen megtartani, a kamatozás* dolgában elfoglalt pozícióját.

Ez ellen csak egy módon lehet védekezni. A főváros egyelőre vonja szűkebbre az igényét a beruházás terén. Ezzel önmagát juttathatja szabad lélegzethez a tőkekapzsiságával szemben. Rendkívül hiba lenne, hogy éppen a mostani gazdasági válság közepette adnának alkalmat a banktőkének, hogy a fővároson eret vágasson. A banktőke ugyanis arra számít, hogy az idén 120—150 millió koronára lesz szüksége a fővárosnak, a mivel szemben a főváros bankbetétje 25 millió, de ebből csak 10 millióval lehet szabadon rendelkeznie. A mohó tőke tudja ezt és arra számít, hogy a legutóbbi államkölcsönt alapul véve, drága függőkölcsönbe viheti belé a polgármestert. Az kétségtelen, hogy a legutóbbi járadékkibocsátás meg is fogja drágítani a főváros kölcsönét. 1908-ban még 4.26 százalékba került a kölcsönpénz a fővárosnak, 1910-ben 4.42 százalékba, 1911-ben 4.66 százalékba, a tavalyi pedig már 4.91 százalékba. A fokozat tehát szembetűnő. Ez az állapot azért súlyos, mert a főváros nagy beruházó programja 4.5 százalékos költségű pénzre volt ter-

vezve és kiszámítva. Az egész program tolborul tehát, a mint a pénz ennél drágább lesz. Budapestnek tehát ebből a szempontból is az az érdeke, hogy a mostani gazdasági helyzetet minél szerényebb és csakis a legszükségesebb hitelművelettel uszba meg.

Szerencsére a bankokkal való harcában a főváros sem egészen fegyvertelen. Tudniillik, hogy az ujonan kibocsátandó fővárosi kötvények az új koronajáradék versenyével megmérkőzhessen, valószínűen a főváros is kénytelen lesz áttérni a 4.5 százalékos kötvénytípusra az eddigi 4 százalékos helyett. Ennek aligha fognak örvideni a budapesti bankok, a melyeknek nagymennyiségű régi típusu, tehát 4 százalékos fővárosi kölcsönkötvény van a birtokukban. Ha tehát most a piacon meg fognak jelenni a jövedelmezőbb papirok, csak nagyon meg fogják nehezíteni a régiek 4 százalékosok forgalmát és kelendőségét. Ez az érdekes cirkulus viciózus érdekes példája annak, hogyan szorítja korlátok közé a gazdasági életben önmagát minden telhetlenség, a mely tüllo a célon.

Érdekes az a nyilatkozat, melyet *Székely Ferenc*, a Magyar Bank és Kereskedelmi r.-t. vezérigazgatója tett ma az *Esti Ujság* munkatársának a függő kölcsön meghosszabbítására nézve. A nyilatkozatból azt lehet kiolvasni, hogy akár a függő kölcsön meghosszabbítását, akár újabb kölcsön fölvetését látják célszerűnek a Városházán, ez nem fog különös nehézségbe ütközni a Magyar Banknál, a mely a legutóbbi függő kölcsönt közvetítette. A jelekből azt lehet remélni, hogy a főváros kölcsön-ügye nyolc napon belül dülöre jut. *Székely* Ferenc nyilatkozata különben így hangzik:

— A kölcsönre vonatkozóan eddig két pozitívum van: a fővárosnak júniusban esedékes az ötvenmilliós kölcsöne, s ennek elintézése fölül tárgyalunk. Minden más kombináció, mely a tárgyalás nyomán megjelent, csak önkényes föltevés. A város két hittelezőjében, az ismert newyorki és a párisi cégben megvan a hajlandóság. A pénztárjegyek lejáratának meghosszabbítása teljesen simán menne, a papirokat a két bankár-csoport legközvetlenebb barátainál helyezte el; természetesen a föltételek radikálisan megváltoznának. A főváros annak idején hihetetlenül olcsón jutott pénzhez, 4 és fél százalékos kamattal mellett 99.60 árfolyamon, vagyis 4 és kilenc-tized százalékos mellett kapta az ötven milliót. Ma a hivatalos kamatláb hat százalék, tehát ajánlatunk jóval nagyobb kamattal szól. A városnak egyelőként módjában van a kölcsönajánlatban válogatni, úgy tudom, hogy más külföldi, s azonkívül a fővárosi intézetek is tettek ajánlatot. Az utóbbira vonatkozóan a fővárosi pénzpiac érdekében szerencsésnek tartanám, ha a polgármester a pesti intézeteket nem venné igénybe. A folyósítandó, esetlegesen nyolcvan millió korona ugyanis a fővárosi pénzvviszonyokat még inkább súlyosbitaná.